

Tvang og makt i barnehagen

5. og 6. oktober 2022

Juridisk ramme

Legaliseringsprinsippet/Grunnloven § 113

- Myndighetenes inngrep overfor den enkelte på ha grunnlag i lov

Straffeloven, kap. 25

- Gir et rettslig vern mot fysisk tvang og makt.

Juridisk ramme

FNs barnekonvensjon, artikkel 3 og 19

- Barns bestevurdering
- Barn skal beskyttes; «mot alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbruk,.....»

Barnehageloven § 1. Formål

- Barnehagen har et særlig ansvar for å ivareta barnas behov for omsorg når barna er i barnehagen i barnehagens åpningstid, jf. § 1.
- Gir ikke hjemmel for bruk av tvang eller makt

Hva er tvang?

Egentlig: Hva er kroppskrenkelse/hva er ikke kroppskrenkelse, jf. straffeloven § 271

- Fysisk krenkelse
- Eksempel fra helse- og omsorgstjenesteloven
 - «Som bruk av tvang eller makt (...) regnes tiltak som brukeren eller pasienten motsetter seg, eller tiltak som er så inngripende at de uansett motstand må regnes som bruk av tvang eller makt. (...)
 - Alminnelige oppfordringer og ledelse med hånden eller andre fysiske påvirkninger av liknende art anses ikke som bruk av tvang eller makt».

Makt

- Ubalansert forhold mellom to parter
- Ansatt bruker sin autoritet for å få barnet til å gjøre noe det ikke vil
- Stor ubalanse i maktforholdet – på grensen til misbruk/overgrep

Foreløpig konklusjon

- Ingen hjemmel for bruk av tvang i barnehagen
 - Ikke lov å lage rutiner for systematisk tvangsbruk overfor enkeltbarn
- Nødrett/nødverge, jf. straffeloven !! 17 og 18 – «sikkerhetsventil»
 - Gjelder kun i nødsituasjoner

Barnehage- ansatte

- Ansatte skal bl.a. møte barna med tillitt og respekt, bidra til trivsel og glede, ... jf. § 1
- Har en plikt til å følge med hvordan alle barn i bhg har det, jf. § 42 i barnehageloven

Eieransvar

- Ingen hjemmel for å bruke planlagt/systematisk tvang i barnehagen
- Krav til kompetanse, barnehageloven § 7
- Barna har sterke rettigheter etter barnehageloven §§ 41-43
- Eier har ansvar for å ha et forsvarlig system for å sikre at kravene i lovverket blir fulgt § 9 i barnehageloven (internkontroll)

= krav til forebygging

Statsforvalteren

- Veiledning
- Tilsyn med barnehagemyndigheten
- Tilsyn direkte i barnehager ved særlig hendelser

Hva er viktigst å huske:

1. Ingen hjemmel for tvang i barnehagen
2. Plikt til å jobbe med forebyggende tiltak

Hva kan gjøres for å unngå bruk av makt og tvang?

- Økt kompetanse, konkrete råd og veiledning om hvordan bhg bør jobbe i konkrete situasjoner for å sikre barna trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger.
- Hvis barnehagen jobber forløpende med å **utvikle et godt barnehagemiljø til barns beste**, kan dette bidra til at man unngår situasjoner hvor barn utsettes for makt og tvang i barnehagen.
- Hvor kan barnehagene hente slik kompetanse
 - Ved Universitet og høyskoler
 - PPT systemrettet arbeid
 - Udir – veileder: Barns trivsel – voksnes ansvar
 - Helsedirektoratet har gitt ut veilederen: Barn og unge med habiliteringsbehov i 2015. Grenser for bruk av nødverge og nødrett som det vises til der er overførbare til vurderinger i bhg når det gjelder bruk av tvang og makt overfor barn i barnehage.